

Тақырыбы:

Канада
журналистикасына
талдау

Дайындаған:

Дана Маратова

Жоба жетекшісі:

Алимжанова А.Б.

Курстық жұмыс жоспары:

- КІРІСПЕ
- I КАНАДА ЖУРНАЛИСТИКАСЫНЫҢ ҚАЛЫПТАСУ ТАРИХЫ
  - 1.1 Канаданың газет-журналдары
  - 1.2 Канада баспасөзінің ерекшеліктері
  - 1.3 Канада басылымдарына талдау
- II. КАНАДАЛЫҚ БАҚ
  - 2.1 Канадалық газет-журналдар мен интернет-журналистика
  - 2.2 Әуе толқынындағы Канада радиосы
  - 2.3 Канаданың танымал телеарналары
  - 2.4 Канадалық журналистер
- ҚОРЫТЫНДЫ
- ПАЙДАЛАНЫЛҒАН ӘДЕБИЕТТЕР ТІЗІМІ

Кіріспе

- **Ғылыми жобада Канада журналистикасының пайда болу тарихынан бастап бүгінгі күнге дейінгі ахуалы, даму тарихы баяндалады. Канада журналистикасының дәстүрлі ерекшеліктеріне, ақпарат тарату тәсілдеріне талдау жасалады. Канадалық газет-журналдар мен ақпараттық порталдар, радио және телевизия саласының ерекшеліктері туралы ақпарат беріледі. Әлемге танымал канадалық журналистер туралы баяндалады.**

I КАНАДА ЖУРНАЛИСТИКАСЫНЫҢ ҚАЛЫПТАСУ ТАРИХЫ

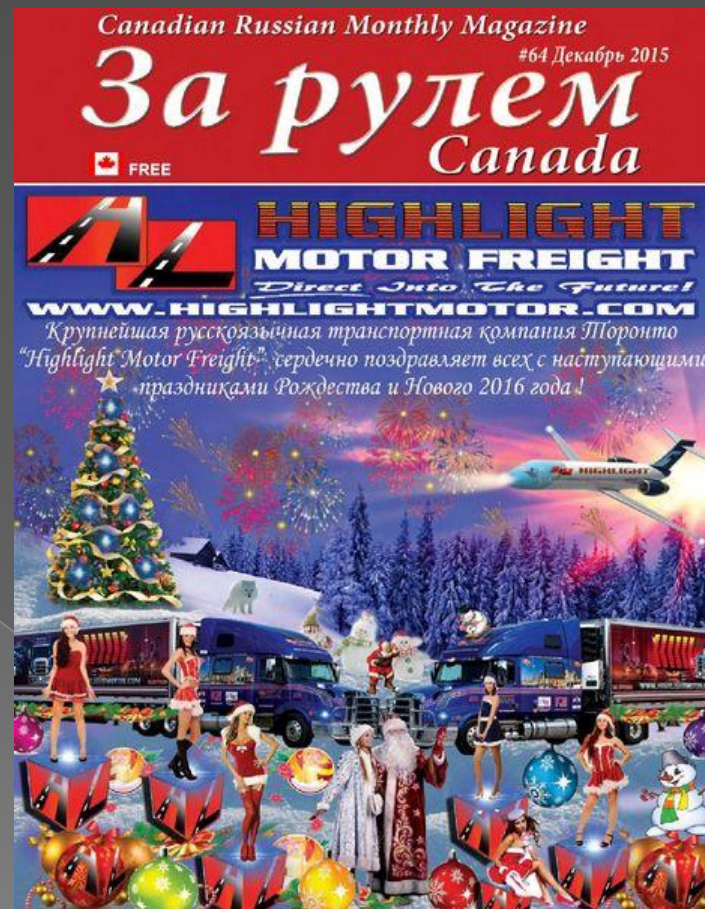
- Әлемдік ұлы державаға айналған АҚШ-пен шекаралас болуы, бір құрлықта Солтүстік Америка құрлығында орналасуы, Америкамен әскери-экономикалық интеграциялануы Америкада болып жатқан өзгерістер, жаңалықтар, прогресс және АҚШ жүргізіп отырған саясат Канада халқының өміріне өз ықпалын тигізіп отыр. Осы жағдай Канаданың ақпараттық-насихаттық құралдарында айқын көрініс алған. Басқа елдердің баспасөз тарихына үңілсек, алғашқы басылымның жарыққа шығуы, кітап басу өндірісі сол елде әбден жолға қойылған соң барып жүзеге асып отырған. Ал, Канадада бәрі керісінше, ең алғашқы газет «Nova Scoti» провинциясының орталығы Галифексте 1752 жылдың өзінде-ақ жарық көре бастаған, алғашқы кітап одан көп кейін «Католик шіркеуінің католицизмі» деген атпен тек 1765 жылы Монреальда басылып шыққан. Бұған баспасөздің ерте дамуы тарихы, не мемлекеттік құрылысының ұқсастығы ғана емес, көрші елмен тіл бөгетінің жоқтығы жақындастырған АҚШ баспасөзінің жетістіктеріне себепші болса керек.

1.1 Канадалық газет-журналдар

- Қазіргі таңда Канаданың 97 қаласында 6 000 000 данамен шығатын 123 күнделікті газет бар. Бұлардың сыртында 1000-нан астам аптасына 2-3 реттен шығатын көп таралымды газеттер басылып тұрады. Бұл газеттер негізінен ауылшаруашылық аудандарда, шағын қалалар мен қалашықтарда әр тілде шығады. Ал ірі қалалар мен орталықтарға таралатын аса ірі газеттер мен журналдар тек ағылшын және француз тілдерінде шығады. Бұл басылымдарға бәсекелес газет-журналдар болмағандықтан, олар бүгінде өз аймағында монополияға айналуда. Мұндай монополиялардың көбеюіне соңғы кезде көп басылымдардың бір-бірімен бірігуі және бір компания құрылтайшы қоластына шоғырлануы себеп болып отыр. Бұл басылымдардың іріленуіне, таралымының өсуіне тіл де өз әсерін тигізеді. Ағылшын және француз тілдеріндегі газет-журналдары басқаларға қарағанда тезірек өтсе, ал өз ішінде ағылшын тіліндегі басылымдар француз тіліндегілерге қарағанда көбірек шығады. Мысалы, елдегі ең оқырманы көп журнал ағылшын тіліндегі “Readers Digest” болып саналады. Оның бір жылда 1 209 660 данасы сатылады екен [1,46-б]. Ал ең өтімді газеттер: “Торонто Стар” бір аптада 3 477 160, “Глоб Энд Мэйл” 1 912 370, “Ванкувер Сан” 1 175 780 данасы сатылады екен.

Журналдары

Канадада мыңнан астам журналдар шығады. 800-ге жуығы ағылшын тілінде, 150-і француз тілінде, 40-қа жуығы мемлекттік екі тілде, 10-ы эмигранттар аудиториясына арналған. Мұның ішіндегі 350-і жалпы ұлтқа таралатын танымал журналдар. Оның ішінде жергілікті және провинциялық деңгейде шығатын журналдар да бар.

1.2 Канада баспасөзінің ерекшеліктері

- Канада баспасөзінің басты ерекшелігі - онда белгілі бір партияның ұйымы саналған басылым болған емес. Бірақ басылым материалдарының бағытынан, редакцияның ақпараттық саясатынан ол газет, не журналдың елдегі белгілі бір саяси топты, компанияны, банктерді, діни миссияларды жоқтайтынын аңғаруға болады. Канада баспасөзі жариялайтын материалдары тақырыбына және олардың ақпараттық-насихаттық бағытына қарай шартты түрде беске бөлуге болады: 1. Ресми басылымдар; 2. Бейресми (тәуелсіз) басылымдар; 3. Ұлттық басылымдар; 4. Жалпыұлттық басылымдар; 5. Тегін таратылатын басылымдар.

Бүгінде Канада баспасөзінде қалыптасып отырған тағы бір тенденция - зерттеу-сараптамалық мақалаларды басуға маманданған апталық газеттерге қарағанда, сол күні орын алған оқиғаны жедел жариялап, ағымдағы ақпаратты басатын күнделікті, оның ішінде таңертеңгілік және кешкілік газеттерге деген халықтың қызығушылығының өсуі. Күнделікті баспасөз беделінің өсе түскенін елдегі статистикалық институттар жүргізген зерттеулер қорытындылары дәлелдей түседі. Канадалықтардың 87 пайызы негізінен күнделікті газеттерді сатып алатындығын айтқан. 1901 жылы 114 күнделікті газет 600 000 данамен шығып тұрған болса, 1980 жылы 117 күнделікті газеттің таралымы 5 174 955 данаға жеткен. Ал ХХІ ғасырдың бірінші жартысында бұл көрсеткіш 20 пайызға өсіп, газет таралымының өсуі жарнама берушіге де, баспагерге үлкен пайда әкелетіндіктен Канадада күнделікті газет индустриясы табысты қаражат көзіне айналып отыр. Қазіргі уақытта 12 баспа тобы, 118 күнделікті газеттің 89-ын шығарады. Сәл шегініс жасап тарихқа үңілсек, 1970 жылы елдегі күнделікті газеттердің жалпы таралымының 45 пайызы үш ең ірі компаниялары «САУЗЕМ», «ТОМСОН», «ФРИ ПРЕСС ПАБЛИКЕЙШНС» тәуелді болса, 1980 жылы Томсон мен Саузен баспагерлік топтары күнделікті газеттердің жалпы таралымының 48 пайызын иеленген екен [2,11-б].

1.3 Канада басылымдарына талдау

- **Ресми басылымдары.** Бұл басылымдар аса көп емес, санын «саусақпен санауға» болады. Бұл басылымның бәріне тән басты белгілер оларда негізінен үкімет қаулылары, заңдар, ресми құжаттар, премьер-министр бұйрықтары басылады.

1. «Ottawa Citizen» («Оттава азаматы»). Ағылшын тілінде шығатын күнделікті кешкілік газет. 1844 жылы алғашқы саны жарық көрді. Алғашында «The Citizen» деген атпен шығып тұрды. Канаданың ең ірі «Саутэм инкорпорейтед» газет баспагерлік тресі иелігіндегі бұл газет Оттавада басылады. Таралымы - 190 000 дана. Сенбілік саны 250 000 данамен сатылады. Басылым үкімет айналасындағы адамдарға арналған.

OTTAWA

CITIZEN

iken2010.blogspot.com

- «The Canada Gazette, La Gazette du Canada» («Канада газеті»). Ағылшын және француз тілдерінде басылатын үкімет жаршысы. 1841 жылдан бастап шығып келеді. Газет ел астанасы Оттавада шығады. Негізінен заң актілерін, қаулы-қарарларды, үкіметтің ресми құжаттарын жариялайды.
- «The Canada Gazette» («Канада газеті») 1967 жылы жаңарған үкіметтің ресми газеті үш бөлімнен тұрады:
- А) «Canada Gazette. Part I» (PDF және Alternate Formats) . Әр сенбі сайын шығады. Мемлекеттік деңгейдегі кездесулер, ресми мақалалар, үкімет ұсыныстары, қаулылар және т.б түрлі материалдарды басады.
- Ә) «The Canada Gazette. Part II» («PDF және Alternate»). Екі аптада бір рет, сәрсенбі күні шығады. Заңмен бекітілген ережелерді, заңдарды жариялайды.
- Б) «The Canada Gazette. Part III» («PDF Format»). Парламенттің газет саны әзірленген аптада қабылдаған қаулыларын, заңдарын жариялайды тұрақты шығу мерзімі реттелмеген басылым.

Бейресми (тәуелсіз) басылымдары. Бұл белгілі бір компанияларды, партияларды, ұйымдарды қолдайтын баспагерлік топтардың, газет-журнал трестерінің, массмедиа магнаттарының иелігіндегі газет-журналдар. Канададағы ғылыми, көңіл сергітетін, танымдық жарияланымдармен қызықтыратын ең танымал басылымдар да осы топқа жатады.

1. «Vancouver Sun» («Ванкувер күні») Британ Колумбиясы провинциясының ең ірі күнделікті кешкілік газеті. Канадалық «Саутем Инкорпорейтед» газет - баспагерлік трестінің «Пасиорик пресс» еншілес компаниясының қоластына қарайды. Басылым 1886 жылдан бастап Ванкуверде Британия Колумбиясы провинциясында басылып келеді. Таралымы 260 000, сенбілік санының таралымы – 290 800 дана.

THE VANCOUVER SUN

A DIVISION OF POSTMEDIA NETWORK INC.

BREAKING NEWS | VANCOUVER.SUN.COM SERIOUSLY WESTCOAST SINCE 1912 MONDAY, APRIL 4, 2011 | FINAL EDITION

CRAZY LOVE FOR MICHAEL

SINGER MICHAEL BUBLÉ KISSES HIS BRIDE, ARGENTINE ACTRESS LUISSANA LOPPLATTO, AS THEY POSE FOR PHOTOGRAPHERS AFTER THEIR RELIGIOUS WEDDING CEREMONY AT THE VILLA MARIA PALACE IN MARCO POLO ON THE OUTSKIRTS OF BURNES ALPES ON SATURDAY. LOCAL FANS WILL GET THEIR CHANCE TO SHARE THE COUPLE'S JOY WHEN THE TWO GET MARRIED AGAIN IN VANCOUVER LATER THIS MONTH.

PHOTOGRAPHER: GUY AROCA/GETTY IMAGES

'Cow valve' heart implant hailed as breakthrough

Cardiologist: Procedure 'will be seen as one of the biggest steps in cardiovascular medicine in our lifetime.'

THOMAS H. MAHER II
NEW ORLEANS — A new type of heart valve made with cow tissue and inserted by catheter was hailed on Sunday as a major breakthrough that could eliminate the need for open heart surgery in some patients, U.S. doctors said.
 Cardiologists compared the significance of the new procedure with the use of balloon angioplasty to clear blocked arteries.
 Each year at least 100,000 Americans develop aortic valve stenosis each year, which impairs the ability of the heart to pump blood.
 A previous study showed that the valves can be replaced with a prosthesis through a catheter inserted in the groin in patients who are too sick for conventional surgery.
 New results presented Sunday at a New Orleans meeting of the American College of Cardiology indicate the procedure is at least as effective as surgery in patients who are not quite ill, which would extend the procedure to a much larger group.
 Within a few years, cardiologists expect the procedure to be performed in tens of thousands of patients each year.
 "This will be seen as one of the biggest steps in cardiovascular medicine in our lifetime," trailing only the development of balloon angioplasty and the use of stents to keep cleared arteries open, said Dr. David J. Molloy, a cardiologist at the University of Kentucky College of Medicine who was not involved in the research.
CONTINUED ON A5

OPINION

Smart meter plan may not be so smart

Doubts started to arise when the estimated costs for retrofitting the power grid jumped from \$500 million to more than \$900 million

STEPHEN HUME
 VANCOUVER

It approves rate hikes. So does the provincial government. Should the cost of electricity contracts with private power producers too risk? Are smart meters a dumb idea?
 We need a big dose of sober second thoughts and a whole lot more transparency on the plans that impose additional financial burdens on already struggling citizens.
 One strategic rationale for smart meters is to reduce the need for peak power. The idea is to encourage consumers to use less electricity during peak hours. But offering links to water instead of summer seems to be the most realistic option for those that are not on TV sets by unplugging them? And single parents should make support for the kids at 2 a.m. instead of at peak time when they get home from work?
 Let's not mince words. Electricity is not a discretionary item; sick people with bills that rise faster than their incomes and you are degrading their standard of living.
 This smart meter idea appears to be one of those back-of-the-envelope initiatives that former premier Gordon Campbell was fond of putting out of his hat. It's hard to be in touch — the utility gets a precise reading on electricity use, consumers can manage energy efficiently, authorities crack down on the illegal marijuana growing operations they estimate are stealing about \$300 million worth of energy. But my doubts arose when the estimated costs for retrofitting B.C.'s power grid with smart meters erupted from about \$500 million to more than \$900 million — additional costs which must be recovered from domestic consumers.
 It's tough selling me on an argument that it's cost effective to spend close to a billion dollars to recover less than 10 per cent of that amount from green-up buyers while struggling households who don't steal their electricity must eat the difference. By that logic, it's of greater benefit to the consumer to leave the groups stealing the power and not raise rates.
 To be fair, smart meters are only one component in a more elaborate plan to invest — and recover from me and there — \$9 billion in upgrading and modernizing infrastructure. After all, smart meters have been installed by Ontario Hydro and by utilities in California and elsewhere, so why not jump on the green energy bandwagon by promoting conservation and efficiency here?
 Yet I've spoken to a billion-dollar-a-look issue every-where they've been installed. It's not clear how much that automatically send meter readings to the utility accurate? Can they be hacked? Do they pose a health hazard? Do they result in higher costs for most consumers?
 In California, the state utilities board has ordered Pacific Gas and Electric to let customers release smart meters after a public outcry over big spikes in electricity bills.
 In Ontario, electricity bills on an average of \$9.38 a month in 37 per cent of the households where smart meters were installed. It's now an urgent bandwagon by promoting conservation and efficiency here?
 If it was a new and as-yet untested technology with families at the top of my agenda, I'd be nervous about proposals that could contribute to householders' electricity bills escalating by as much as 50 per cent over the next five years. After all, if anybody out there sees wages increasing at that rate, Smart meters may indeed be the way to go. So convince us with a full public accounting.
 shume@frederator.com

THE WEEKEND'S BEST DEALS
50% off Austin Fish & Chips in Coquitlam
 Find Today's Deal [a.vanagram.com](#)

INSIDE TODAY'S PAPER

Business	C1	Horoscope	D2	Don Coyne	B1
Classified	B2	Issues/Opinion	A6	Ian Macgregor	C4
Comics	B9	Letters	A8	Jonathan Manthorpe	C3
Crosswords	B10, D2	Obituaries	D10	Ian Macgregor	A4
Entertainment	B5	Sports	C4		
Ferry Schedule	B10	Sudoku	B9		
Health	B1	TV	B8		

COLUMNISTS

Don Coyne	B1
Ian Macgregor	C4
Jonathan Manthorpe	C3
Ian Macgregor	A4

SUN RUN 2011
 13 days to go
 43,594 runners registered so far.

WEATHER
 \$1.12 PULL TEST
 \$1.66 MINIMUM IN
 CLOUDY, RAIN, FULL REPORT, B10

Its famous attractions will make you famous with your kids.

One-way fares from Vancouver:

Orange County Anaheim	\$129
Los Angeles	\$129

Book by April 7 for travel on Mondays, Tuesdays, Wednesdays and Thursdays until June 28, 2011 at [westjet.com](#) or call your travel agent.

With the WestJet RECH MasterCard you earn WestJet miles to use towards your next flight. Apply today at [westjet.com/recharge](#).

- 2. «The Winnipeg Free Press» («Виннипегтің азат прессасы»). Күнделікті кешкілік газет. Ауқатты, ақсүйек қауымға арналған.
- 3. «Томсон Ньюпейперз» трансұлттық газет - баспагерлік корпорациясына қарайды, 1874 жылы негізі қаланған. Бұл газет Уиннипегте Монитоба провинциясында ағылшын тілінде шығып тұрады. Таралымы - 145 000, сенбілік саны 195 000 данамен тарайды.

- *Ұлттық басылымдары.* “Meest” («Mict» - «Көпір»). Солтүстік Америка құрлығындағы украиндықтарға арналған апталық газет, бағасы 25 cent тұрады. Канадада тұратын украиндықтардың өмірінің әртүрлі аспектілерін ашып көрсететін, соңғы жаңалықтарды, тарихи материалдарды, сараптамалық шолу, болжамдарды, оның ішінде ауа-райы, жұлдызнамалық болжамдарды жариялайтын біршама кәсіби деңгейдегі басылым. Жарнамалық және публицистикалық материалдардың үйлесім табуын басылым жеткен жоғары жетістігі деп тануға болады. Газетті “Meest Media Corporation” компаниясы басып шығарады. “Vikha” (Okha). Украин тіліндегі «Слово» газетінің тегін жарнамалық ақпараттық қосымшасы. Бастырушы «EVIS» компаниясы, бұл да жалпыұлттық басылымы болып саналады [4,5-б].

- *Тегін таратылатын басылымдар.* Бұл топтағы басылымдардың басты белгісі және кемшілігі жарнамаға көп көңіл бөлуі. Кейде жарнама басылымның жалпы көлемінің 80 - 90% иемденеді және қайсыбірінде жарнаманың бірінші беттен бастап жариялануы оқырманның оқуға деген барлық қызығушылығын жойып жібереді. Танымал тұлғаларға немесе белгілі бір саясаткерге қарсы құрылған саяси провокациялар «жаптым жала, жақтым күйе» принципін ұстанатындардың «қаралау» саясаты, әсіреұлтшылдық әуеніндегі арандатулар және т. б. құйтырқы қылықтар мен іс-әрекеттер көбіне осы топтағы басылым беттерінде жүзеге асып жатады. Осындай жағдайларға байланысты және басылымның тегін таратылуынан да болса керек, бұл топтағы газеттер халық арасында «Аяқ астындағы баспасөз» («Пресса под ногами»), «күнсіз басылым» деген ат алған

Назарларыңызға рахмет!

